

بررسی مورد شماره ۳: زیمبابوه

غلبه بر موانعی که مانع از مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی دولت می‌شود

سرپرست تحقیق: کرتنی پمپی

Adopted from the National Democratic Institute's *Political-Process Monitoring: Considering the Outcomes and How They Can Be Measured*

پس از انتخابات بحث‌برانگیز سال ۲۰۰۸ در زیمبابوه، بازیگران کلیدی عرصه سیاست بر سر "پیمان سیاسی سراسری" توافق کردند که به تشکیل یک دولت وحدت ملی، متشکل از رهبران مخالف و رهبران حزب حاکم انجامید. در کشوری با فضای سیاسی به شدت محدود، پیمان سیاسی سراسری روزنه ورود جامعه مدنی برای نظارت بر عملکرد دولت را گشود. کانون "وکلاهای حقوق بشر زیمبابوه" با همکاری موسسه ملی دموکراتیک (NDI) توانست ۲۹ نهاد جامعه مدنی را گرد هم آورده و پروژه "مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی" (CISOMM) را برای نظارت بر اجرای پیمان سیاسی سراسری شکل دهد. بسیاری از همکاران مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی دارای تجربیات قابل توجهی در نظارت بر دو مقوله انتخابات و خشونت سیاسی بودند و طرح نظارت بر فرآیند سیاسی را به منزله گام طبیعی بعدی در پیشرفت فعالیت‌های خود به شمار می‌آوردند. پروژه مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی توانست از طریق گسترش مجموعه دانش و مهارت‌های خود و نیز حداکثر استفاده از روابط موجود، بر موانعی که اغلب بر سر راه سازمان‌های کم تجربه در انجام این‌گونه امور قرار دارد غلبه کند. قدرت حاصل از وحدت نیروها به اعضای مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی میزانی از محافظت برای انتقادی بودن فعالیت‌های نظارت بر اجرای پیمان سیاسی سراسری را می‌داد. استفاده از نظارت مبتنی بر شواهد برای مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی مفید بود و به ایجاد اعتبار آن کمک کرد. در حالی که اعضای مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی در شناسایی تأثیر مستقیم طرح‌های خود بر میزان پاسخ‌گویی دولت دچار مشکل بودند،

توانایی آن‌ها در پر کردن فضای ایجاد شده توسط پیمان سیاسی سراسری را می‌توان یک دستاورد اساسی به شمار آورد. توانایی مکانیسم نظارت از سوی جامعه مدنی در انجام تلاش‌ها، آن هم بدون دخالت دولت یا نیروهای امنیتی، می‌تواند نمونه مهمی برای تلاش‌های شهروندی در آینده به شمار آید. طرح زیمبابوه نشان می‌دهد که هرچند نظارت بر دولت می‌تواند خطراتی به همراه داشته باشد، اما عدم هرگونه نظارت می‌تواند خطر بیش‌تری در پی داشته باشد که یکی از این خطرات بسته شدن فضای سیاسی است.

مقدمه

رابرت موگابه به مدت بیش از ۳۰ سال بر مردم زیمبابوه حکومت کرده است. انتخابات سال ۲۰۰۸ به موگابه و "اتحاد ملی آفریقایی جبهه میهن پرستان زیمبابوه" یک فرصت شش ساله دیگر برای سکنداری حکومت داد. انتخابات سال ۲۰۰۸ از سوی جامعه بین‌الملل و گروه‌های داخلی ناظر بر انتخابات، به عنوان یک انتخابات عمیقاً معیوب شناسایی شد. در شرایطی که گروه‌های مخالف و کاندیداهای مستقل در انتخابات شرکت کرده بودند، مورگان چانگرای در دور اول انتخابات به پیروزی رسید. هرچند به دلیل روش برگزاری انتخابات و بروز خشونت‌های مرتبط با آن که نوعی فساد آشکار محسوب می‌شد، وی در نهایت از حضور در دور دوم انتخابات کنار گذاشته شد. اگرچه این امر باعث پیروزی موگابه در انتخابات شد، اما حزب آقای چانگرای به نام "جنبش تغییر دموکراتیک" (MDC) موفق شد تا اکثریت کرسی‌های مجلس را بدست

Nabz-Iran: Working to Raise Awareness around Human Rights Violations in Iran

www.nabz-iran.com

Follow us on Facebook @ **ایران نبض** Nabz Iran

Follows us on Twitter @nabziran

آورد. این پیروزی باعث شد تا احزاب مخالف، برای رسیدن به توافق بر سر تقسیم قدرت، بر حزب حاکم فشار بیاورند. با وساطت جاکوب زوما رئیس جمهور آفریقای جنوبی، "پیمان سیاسی سراسری"¹ در ۱۵ سپتامبر سال ۲۰۰۸ به امضاء رسید که در آن، بر تشکیل دولت وحدت ملی تاکید شده بود و در ضمن موگابه به عنوان رئیس جمهور، چانگرای به عنوان نخست وزیر، آرتور موتامبارا به عنوان معاون نخست وزیر و تعیین کابینه‌ای مشتمل بر طیف‌های مختلف سیاسی مورد تایید قرار گرفته بود. این تفاهم‌نامه به برشماری نقش و مسئولیت امضاء کنندگان و احزاب آن‌ها، تضمین‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی برای شهروندان، حاکمیت قانون و تعهدات حقوق بشری می‌پرداخت.

پیمان سیاسی سراسری موقعیت به رسمیت شناخته شدن پیروزی‌های انتخاباتی را در اختیار رهبران مخالفان قرار داد؛ موقعیتی که هرگز در گذشته پیش نیامده بود. این پیمان همچنین چارچوبی را ارائه نمود تا جامعه مدنی بتواند از آن استفاده نموده و به نظارت بر فرآیند، بر اساس اصلاحات توافق شده بپردازد. چند نهاد جامعه مدنی دریافتند که پیمان سیاسی سراسری باعث گشوده شدن فضای سیاسی و ایجاد هم‌زمان فرصت و نیاز برای فعالیت مدنی شده است. در اواخر سال ۲۰۰۸، یک نهاد حقوق بشری پیشرو بنام "وکلاهای حقوق بشر زیمبابوه" با همکاری موسسه ملی دموکراتیک، سازمان‌های هم‌فکر را گرد هم آورد تا به یافتن راه‌هایی برای حصول اطمینان از اجرای پیمان سیاسی سراسری کمک کند. در این جریان، نهادهای جامعه مدنی به کاوش در زمینه مفهوم پیمان سیاسی سراسری و نقشی که جامعه مدنی می‌تواند در ارتباط با آرایش جدید در تقسیم قدرت بر عهده بگیرد پرداختند. گروه‌ها به این نتیجه رسیدند که بایستی کار خود را از نظارت و ارائه گزارش در خصوص نحوه اجرای پیمان سیاسی سراسری آغاز کنند. به عنوان یک پیشرفت طبیعی در امر نظارت بر انتخابات و مسائل حقوق بشری، وکلای حقوق بشر زیمبابوه و ۲۹ گروه دیگر گرد هم آمده و "مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی"² را برای نظارت بر اجرای پیمان سیاسی سراسری تشکیل دادند. مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی به سرپرستی دبیرخانه‌ای متشکل از نمایندگان چند سازمان عضو، در مورد مقالات قابل نظارت پیمان سیاسی سراسری به بحث پرداخته و در نهایت خود را در قالب هفت گروه با شاخه‌های موضوعی متفاوت تقسیم‌بندی کردند تا بر مشکلات و مسائل تحت پوشش پیمان سیاسی سراسری نظارت نمایند. هفت شاخه موضوعی عبارت بودند از: بهبود اقتصادی، کمک‌های بشردوستانه و غذایی، اصلاح قانون اساسی، عدالت و گذار سیاسی، اصلاحات سازمانی، احترام به حقوق بشر، و آزادی بیان.

موسسه ملی دموکراتیک در همان مراحل اولیه به پشتیبانی از مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی پرداخت و با ارائه کمک‌های فنی در مقایسه با تجربه کنیا، همکاری‌هایی مانند مشاوره در خصوص چگونگی سازماندهی اعضاء در حول و حوش این‌گونه پروژه‌های نظارتی را عرضه نمود. موسسه ملی

¹توافق‌نامه میان اتحاد ملی آفریقای جنوبی (ZANU-PF) و دو نهاد جنبش برای تغییر دموکراتیک (MDC) در حل و فصل چالش‌های پیش روی زیمبابوه، ۱۶ سپتامبر ۲۰۰۸. <www.cisomm.org>

²فهرست سازمان‌های کنونی عضو مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی: دستور کار بولاوایو (BA)، مرکز توسعه ارتباطات زیمبابوه (CCDZ)، مرکز تحقیقات و توسعه (CRD)، اتحاد مسیحیان (CA)، انجمن شبکه مدنی آموزش (CIVNET)، واحد خدمات مشاوره (CSU)، ائتلاف بحران در زیمبابوه (CZC)، اتحادیه عمومی کارگران کشاورزی و کشت و زرع (GAPWUZ)، انجمن عدالت برای کودکان (JCT)، بنیاد منابع حقوقی (LRF)، شبکه امنیت غذایی (FOSENET)، موسسه افکار عمومی (MPOI)، موسسه رسانه‌های آفریقای جنوبی - بخش زیمبابوه (MISA-Zimbabwe)، پروژه نظارت بر رسانه‌های زیمبابوه (MMPZ)، انجمن ملی سازمان‌های غیر دولتی (NANGO)، آکسفام بین‌الملل (OI)، سازمان بستر برای توسعه امور جوانان (PYD)، اتحادیه معلمان پیشرو زیمبابوه (PTUZ)، واحد تحقیق و فعالیت مدنی (RAU)، سازمان مرمت حقوق بشر زیمبابوه (ROHR)، کمپین صرفه جویی در زیمبابوه (SZC)، جنبش دانشجویان مسیحی زیمبابوه (SCMZ)، انجمن همبستگی دانش آموزان (SST)، سازمان شفافیت بین‌المللی، ورتاس، شورای داوطلبانه رسانه‌های زیمبابوه (VMCZ)، ائتلاف زنان (WC)، خیزش زنان زیمبابوه (WOZA)، انجمن برنامه‌ریزی برای جوانان (YAT)، انجمن پزشکان حقوق بشری زیمبابوه (ZADHR)، ائتلاف بدهی و توسعه زیمبابوه (ZIMCDD)، شبکه پشتیبانی انتخابات زیمبابوه (ZESN)، انجمن حقوق بشر زیمبابوه (ZimRights)، انجمن غیر دولتی حقوق بشر زیمبابوه (ZHRF)، حقوق‌دانان حقوق بشر زیمبابوه (ZLHR)، اتحادیه ملی دانشجویان زیمبابوه (ZINASU)، پروژه صلح زیمبابوه (ZPP)، کانون وکلای زن دادگستری زیمبابوه (ZWLA)، و شبکه زنان جوان برای ایجاد صلح زیمبابوه (ZYWNP).

دموکراتیک هم‌چنین یک مشاور فنی را در اختیار مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی قرار داد تا به اعضا در زمینه تهیه یک معیار ارزیابی و محک برای نظارت کمک کند، به مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی برای اجرای استراتژی تهیه گزارش بر اساس جدول زمان‌بندی شده و انتشار اطلاعات یاری رساند، و نیز به مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی در زمان برگزاری اولین رویداد گزارشی راهنمایی‌هایی ارائه نماید. در پی دریافت این کمک‌های اولیه، مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی به تنهایی اقدام به نظارت بر پیمان سیاسی سراسری و محیط سیاسی گسترده‌تر کرد. مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی از آغاز پروژه تا به امروز که مشغول بررسی اوضاع بوده است، هر سه تا شش ماه گزارش نظارتی خود را نوشته است.

تجزیه و تحلیل پیش رو در زمینه پروژه مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی، در آوریل سال ۲۰۱۱ از سوی موسسه ملی دموکراتیک و بر اساس یافته‌های پژوهش‌های درون کشوری بدست آمده است. موسسه ملی دموکراتیک با استفاده از قالب‌های استاندارد مصاحبه که در این راهنما موجود است، اقدام به برگزاری چهار مصاحبه کلیدی خبری با سه شریک اصلی در مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی نمود. با توجه به نگرانی‌های امنیتی برای سازمان‌های مدنی فعال در زیمبابوه، موسسه ملی دموکراتیک از برگزاری جلسه بحث گروهی متمرکز خودداری کرد. نفرات حاضر در هر مصاحبه شامل مصاحبه شونده و یک تا سه نفر از اعضای سازمان‌های همکار برگزیده که بر روی پروژه نظارتی مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی کار کرده بودند می‌شد. همکاران انتخاب شده دارای مشخصه‌های بارز و نقش ارزنده در هماهنگی پروژه بودند. با توجه به نگرانی‌های امنیتی، مصاحبه با هر سازمان به صورت جداگانه انجام گرفت. موسسه ملی دموکراتیک هم‌چنین پس از پایان سفر تحقیقاتی، با استفاده از اطلاعات تکمیلی گردآوری شده از طریق تبادل ایمیل، یک جلسه بحث گروهی میان کارمندان خود که در برنامه مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی شرکت داشتند برگزار نمود.

نحوه عملکرد مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی در یک محیط دشوار سیاسی

طرح نظارت بر فرآیند سیاسی مکانیزمی را در اختیار شهروندان قرار داد تا بوسیله آن میزان پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری دولت را بهبود بخشیده و شفافیت عملکرد دولت را افزایش دهند. در حالت ایده‌آل، نظارت بر عملکرد دولت باید به عنوان بخش منظمی از نقش جامعه مدنی در فرآیند سیاسی به شمار آید. با این حال، در کشورهایی مانند زیمبابوه که در آن فضای سیاسی محدود بوده و اغلب بر اثر میل و خواسته حزب حاکم ناپدید می‌شود، تلاش‌های نظارتی جامعه مدنی ممکن است تهدیدی برای کسانی که در راس قدرت هستند به حساب آید. در نتیجه، دسترسی به اطلاعات در این کشورها محدود بوده و توانایی جامعه در نظارت بر عملکرد دولت دچار اختلال می‌شود و ممکن است منجر به خطرات فیزیکی و یا بازداشت شود. علاوه بر این، همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی می‌دانستند که چنین خطراتی بایستی مد نظر قرار گرفته و مدیریت شود. همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی، در گذشته به دلیل تلاش‌های نظارتی و فعالیت‌های خود، تحت نظارت شدید نیروهای امنیتی زیمبابوه بودند. نمایندگان کلیدی سازمان‌های مشارکت‌کننده در مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی در طول مصاحبه‌ها به این نکته اشاره کردند که پیوستن به پروژه و نظارت بر پیمان سیاسی سراسری به منزله گام منطقی بعدی برای ایشان محسوب می‌شده چرا که بیش‌تر اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی پیش از این اجرای نوعی از فعالیت‌های نظارتی را تجربه کرده بودند؛ فعالیت‌هایی نظیر نظارت حقوق بشری، نظارت بر امر خشونت و نیز نظارت بر انتخابات. همین پیشینه باعث شده بود تا این سازمان‌ها چگونگی حفاظت از اعضای خود در زمان نظارت بر فرآیند سیاسی را بیاموزند. گروه‌های مصاحبه شده همگی بر این موضوع اتفاق نظر داشتند که نظارت بر پیمان سیاسی سراسری در محدوده فعالیت‌های آن‌ها قرار داشته و این‌که می‌توانند از مجموعه مهارت‌ها و شبکه داوطلبان موجود برای گردآوری اطلاعات استفاده نمایند.

Nabz-Iran: Working to Raise Awareness around Human Rights Violations in Iran

www.nabz-iran.com

Follow us on Facebook @ **نابض ایران** Nabz Iran

Follows us on Twitter @nabziran

یکی از همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی اذعان داشت که موسسه ملی دموکراتیک در جهت توسعه مهارت‌های نظارتی که همچنین می‌تواند برای نظارت بر پیمان سیاسی سراسری نیز بکار گرفته شود به آن‌ها کمک کرده است. مهارت‌هایی همچون: ایجاد ابزار گردآوری داده‌ها، استخدام، آموزش و مدیریت داوطلبان، توسعه روش‌های گردآوری اطلاعات از داوطلبان، گزارش نویسی، و همچنین کار با رسانه‌ها. بر اساس نظر یکی از همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی، از آنجا که آن‌ها پیش از این داوطلبانی را برای جمع‌آوری اطلاعات در زمینه توزیع غذا و دسترسی به خدمات بهداشت و درمان گسیل نموده‌اند، نظارت بر پیمان سیاسی سراسری تنها چند نقطه جمع‌آوری داده‌ها را به تلاش‌های فعلی آن‌ها افزوده و لزوماً خطر اضافه‌ای برای‌شان ایجاد نمی‌کند. *در نتیجه همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی تخصص لازم برای یافتن راه‌های افزایش حداکثری فضای سیاسی را بدست آوردند. نظارت بر پیمان سیاسی سراسری ثابت کرد که می‌تواند راهی برای گسترش فضای سیاسی و افزایش نقش جامعه مدنی به طریقی معنادار و سازنده باشد.*

همکاری در جهت نیل به یک هدف مشترک برای اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی سودمند بود. همان‌گونه که در مصاحبه صورت گرفته با همه همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی به آن اشاره شد، مهم‌ترین مولفه عبارت بود از توانایی اعضای برای بهره‌برداری از زمینه‌های تخصص و علاقه موجود. از طریق سازمان یافتن در گروه‌های فعال در زمینه‌های مورد علاقه موجود، منحنی آموزش در رابطه با موضوع نظارتی در پیمان سیاسی سراسری برای نهادهای عضو دارای شیب تندی نبود. اعضای توانستند دانش، تجربه و ارتباطات موجود خود را برای گردآوری اطلاعات در زمینه اجرای پیمان سیاسی سراسری بکار بگیرند. بعضی از اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی دارای مجموعه خاصی از مهارت‌های فنی هستند که برای اجرای پروژه بسیار مفید بود. برای مثال، تخصص‌های حقوقی، به ویژه در فهم زبان فنی بکار رفته در اسناد پیمان سیاسی سراسری بسیار سودمند بود. همچنین دبیرخانه مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی از کارمندانی با مهارت‌های نوشتاری و تحلیلی قوی بهره‌مند بود که همت خود را وقف جمع‌بندی اطلاعات ورودی گروه‌ها و نوشتن گزارش‌های نظارتی کرده بودند. همچنین همه افراد مصاحبه شده این حقیقت را پذیرفتند که فراوانی اعضای باعث شده تا سرکوب ۳۰ سازمان، به نسبت یک یا دو سازمان، برای دولت دشوارتر شود.

نتایج تلاش‌های نظارتی مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی

اعضای گروه به محققان موسسه ملی دموکراتیک اعلام کردند که نظارت بر پیمان سیاسی سراسری باعث تغییر روابط و برداشت دولت از جامعه مدنی از سوی دولتمردان شده است. وقتی به طور مشخص پرسیده شد که آیا از دیدگاه شما، نظارت بر پیمان سیاسی سراسری باعث ایجاد تغییر در روابط میان دولت و اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی شده است یا خیر، پاسخ همه اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی که مورد مصاحبه قرار گرفته بودند منفی بود. سپس از آن‌ها خواسته شد تا هرچند بصورت کلی، تعامل خود با دولت را قبل، هنگام و پس از تلاش‌های نظارت بر پیمان سیاسی سراسری توصیف کنند. یکی از همکاران به شرح موقعیتی پرداخت که در آن، از سازمان او برای دیدار با یک دفتر وزارتی خاص دعوت بعمل آمده بود. دعوتی که از سوی سازمان بعنوان یک حرکت مثبت تلقی شده بود (برای مثال، ایفای نقش یک منبع برای وزارتخانه). مصاحبه شونده‌گان اذعان کردند که به طور کلی، پیش‌تر طرح‌های دولتی از سوی سیاست‌مداران مترقی ارائه می‌شود. با این حال، دعوت به عمل آمده این‌گونه نبود. رابطه میان این وزارتخانه و اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی، پیش از اجرای طرح نظارتی به عنوان نوعی رابطه متضاد تلقی می‌شد، کما اینکه همکار دعوت شده به جلسه، در گذشته تحت بررسی گسترده از سوی نیروهای امنیتی قرار گرفته بود. دعوت‌نامه نشان می‌داد که نظارت مبتنی بر شواهد ممکن است به تغییر ادراک و طبیعت برخورد و پاسخ دولت به تلاش‌های نظارتی جامعه

Nabz-Iran: Working to Raise Awareness around Human Rights Violations in Iran

www.nabz-iran.com

Follow us on Facebook @ **ایران نبض** Nabz Iran

Follows us on Twitter @nabziran

نتیجه مشابهی در برخورد با رسانه‌ها مشاهده شد. مصاحبه‌شوندگان، رابطه با رسانه‌ها، پیش از اجرای پروژه مکانیزم نظارت از سوی جامعه را رابطه‌ای بسیار قوی توصیف نمی‌کردند. در محیط‌هایی با فضای سیاسی محدود، رسانه‌ها اغلب در حکم برگ برنده در دست صاحبان آن هستند؛ یا از نظر سیاسی پشتیبان و حافظ منافع حزب حاکم هستند یا اینکه توجه بیشتری به فراهم نمودن بستر مناسب برای انعکاس نگرانی‌های جامعه مدنی نسبت به رفتار دولت دارند.³ همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی در زیمبابوه، اغلب نسبت به نقش رسانه‌ها در کمک به تلاش‌های نظارتی خود بی طرف بودند. در حالی که رسانه‌ها نه تنها فعالیتی مبنی بر کمک به انتشار یافته‌های مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی انجام ندادند، بلکه در کنفرانس مطبوعاتی که برای انتشار عمومی گزارش یافته‌های نظارتی مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی برگزار شده بود نیز شرکت نکردند.

شاید بتوان مهم‌ترین نکته را قابلیت مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی برای اهرم قرار دادن روابط موجود با برخی از نمایندگان مجلس، مقامات وزارتخانه‌ها و دیگر کنشگران جامعه مدنی دانست. این روابط موجب دسترسی اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی به اطلاعات را فراهم کرد. امری که از سوی مصاحبه‌شوندگان، از آن به عنوان یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها یاد شده بود. حزب حاکم هیچ‌گاه تمایلی به اطلاع‌رسانی در خصوص عملکرد خود نداشته است. بنابراین با توجه به دسترسی تعداد محدودی از متحدان به اطلاعات، همکاران مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی توانستند به منظور نظارت بر نحوه اجرای تعهدات مندرج در پیمان سیاسی سراسری، به اسناد رسمی و افراد دسترسی پیدا کنند.

درس‌های آموخته شده

پروژه‌های هرچند ناچیز و گام‌های کوچکی که به سوی گشایش‌های بزرگ‌تر در مشارکت جامعه مدنی در فرآیند سیاسی برداشته می‌شود، اغلب از اهمیت فراوانی برخوردار است. پروژه مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی در زیمبابوه یک نمونه از آن است. این‌که اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی توانستند اطلاعات را گردآوری کنند، گزارش‌هایی را به طور منظم تهیه نمایند و یافته‌های خود را در رسانه‌ها به انتشار برسانند، بدون اینکه حزب حاکم یا نیروهای امنیتی بتوانند مانعی پیش راه‌شان قرار دهند، بسیار حائز اهمیت است.

تجزیه و تحلیل کلیات گفتگوهای صورت گرفته با اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی و نگاهی به اطلاعات جمع‌آوری شده در جریان سفرهای تحقیقاتی درون کشوری، نتایجی را برجسته می‌کند از جمله:

- طرح نظارت بر فرآیند سیاسی اغلب به عنوان گام طبیعی بعدی در روند پیشرفت فعالیت‌های یک نهاد جامعه مدنی محسوب می‌شود. در نظر گرفتن این امر زمانی که فضای سیاسی دچار محدودیت است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.
 - گسترش مجموعه دانش و مهارت‌های موجود ممکن است به سازمان‌هایی که کار نظارت بر دولت برای‌شان تازگی دارد کمک کند تا بر موانع غلبه کنند.
 - استفاده از نظارت مبتنی بر شواهد می‌تواند موجب کسب اعتبار یک سازمان شود.
- هنگامی که فضا برای نظارت و پاسخ‌گو نگه‌داشتن دولت دچار محدودیت است، کار کردن در قالب یک

³ این امر بارها در کامبوج اتفاق افتاده است، زمانی که رسانه مستقلی بنام رادیو بی‌هیو، اغلب به پخش تفاسیر انتقادی از دولت می‌پرداخت.

- شبکه یا اتحاد بدلیل امنیت ایجاد شده از طریق تعدد اعضاء، ممکن است سودمند باشد. استفاده از روابط موجود به عنوان اهرم، یک عامل کلیدی برای غلبه بر چالش‌های دسترسی به اطلاعات و انتشار یافته‌ها است.

در نهایت، یکی از مهم‌ترین دستاوردهای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی عبارت بود از توانایی پر نمودن فضایی که توسط پیمان سیاسی سراسری بوجود آمده بود. حتی مهم‌تر از آن، چندین سازمان عضو مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی، طرح جدیدی بنام "پروژه مستقل نظارت بر قانون" را برای نظارت بر روند تهیه پیش‌نویس قوانین مرتبط با پیمان سیاسی سراسری پایه‌ریزی کردند. این سازمان‌ها نه تنها فرصت منحصر به فرد ایجاد شده از سوی پیمان سیاسی سراسری برای نظارت بر دولت وحدت ملی را تشخیص دادند بلکه همچنین از طریق گسترش تلاش‌های نظارتی به مناطق جدیدتر، فضای اضافه‌ای را ایجاد نمودند. هرچند نظارت بر دولت ممکن است خطرات بزرگی به همراه داشته باشد، اما از دید اعضای مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی، خطرات مرتبط با نظارت بر پیمان سیاسی سراسری کمتر از خطرات عدم مشارکت در اجرای آن بود. برای "مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی" و "پروژه مستقل نظارت بر قانون"، عدم نظارت بر دولت و بی تفاوتی در برابر بسته شدن فرصت‌های محدود کنونی در پاسخ‌گو نگه داشتن دولت، دارای خطرات بیشتری در مقایسه با هرگونه سرکوب دولتی به دلیل انجام تلاش‌های‌شان بود. در حال حاضر، عملکرد دولت وحدت ملی در اجرای پیمان سیاسی سراسری و نیز رعایت تعهدات از سوی همه امضاء کنندگان، تحت بررسی و نظارت قرار دارد. اگر جامعه مدنی به نظارت بر دولت و گزارش یافته‌هایش ادامه ندهد، فرصت بوجود آمده برای مشارکت سیاسی از میان خواهد رفت. در محیط‌های چالش‌برانگیزی همچون زیمبابوه، چالش پیش روی جامعه مدنی این است که به دنبال فرصت‌هایی برای نظارت بر فرآیند سیاسی بگردد تا بدین وسیله، فضاهای سیاسی کوچک یا ناپدید نشوند.

زیمبابوه: مهم‌ترین نتایج و عملکردهای پروژه نظارتی مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی (برگرفته از پاسخ شرکت‌کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)

اجرا شده از سوی طرح نظارت بر فرآیند سیاسی (PPM) (برگرفته از مصاحبه انجام شده با سازمان‌های عضو در پروژه مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی)	موارد خارج از طرح (برگرفته از مصاحبه انجام شده با سازمان‌های عضو در پروژه مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی)
---	---

تأثیر مستقیم بر روی چه گروهی	مهم‌ترین نتایج حاصله از مشارکت در برنامه PPM	فعالیت‌های PPM	گروه	مهم‌ترین نتایج حاصله از فعالیت‌های PPM	مهم‌ترین فعالیت‌ها PPM
احزاب سیاسی/پیمان سیاسی سراسری	<ul style="list-style-type: none"> فضای سیاسی گسترده‌تری برای فعالیت احزاب سیاسی در زمینه پیمان سیاسی سراسری وجود دارد احزاب سیاسی از توصیه‌های مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی در تهیه گزارش‌های دوره‌ای استفاده می‌کنند حزب جنبش برای تغییر دموکراتیک تلاش‌های خود برای مشارکت دادن جامعه مدنی در کار مجلس را افزایش داد 	<ul style="list-style-type: none"> جلسات توسعه پرسش‌نامه‌ها آموزش‌های کمیسیون انتخاب قانون اساسی کارگاه‌های آموزشی آموزش رسانه‌ای گزارش‌ها و خبرنامه‌ها 	جامعه مدنی به مثابه یک مجموعه کامل	<ul style="list-style-type: none"> اعضای کمیسیون نسبت به فرآیند نوشتن قانون اساسی احساس مالکیت می‌کنند در روند نوشتن قانون اساسی درک بیشتری وجود دارد نهادهای جامعه مدنی از این طریق ظرفیت شهروندان برای نظارت بر دولت را افزایش داده‌اند گزارش سایه باعث ایجاد اعتماد عمومی به مجلس شده است ناظران انتخاباتی عناصر قانون اساسی را درک می‌کنند 	کی PPM
نهادهای جامعه مدنی	<ul style="list-style-type: none"> همکاران ائتلاف تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری زمینه‌های تخصصی ویژه با یکدیگر دارند نهادهای جامعه مدنی در حال تبدیل شدن به منابع معتبر در پیمان سیاسی سراسری هستند روابط میان نهادهای جامعه مدنی تقویت شده است نهادهای جامعه مدنی مهارت‌های خود در مستندسازی رویدادها را 	<ul style="list-style-type: none"> کمک‌های فنی 	دولت	<ul style="list-style-type: none"> دولت از این‌که کسانی از بیرون مشغول نظارت بر او هستند آگاهی دارد وزارتخانه‌ها از همکاران عضو در مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی برای دیدار و گفتگو در زمینه نگرانی‌ها دعوت می‌کنند 	

Nabz-Iran: Working to Raise Awareness around Human Rights Violations in Iran

www.nabz-iran.com

Follow us on Facebook @ **ایران نبض** Nabz Iran

Follows us on Twitter @nabziran

				<ul style="list-style-type: none"> افزایش داده‌اند • نهادهای جامعه مدنی مهارت‌های جدیدی در نظارت بر عملکرد دولت به دست آورده‌اند • نهادهای جامعه مدنی مهارت مستندسازی رویدادها را بدست آورده است • نهادهای جامعه مدنی مهارت در طراحی ابزار نظارتی خود را افزایش داده‌اند • نهادهای جامعه مدنی مجموعه مهارت‌های موجود در امر نظارت را گسترش داده‌اند • همکاران به دلیل تعداد گروه‌های درگیر پروژه، احساس امنیت بیش‌تری در امر نظارت می‌کنند. 	
				<ul style="list-style-type: none"> • نشریات مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی از طرف کنوانسیون‌های بین‌المللی به رسمیت شناخته شده است • گزارش ائتلاف به کمیسیون ژنو عرضه شده است • کار دسته جمعی مانع از تکرار غیر ضروری فعالیت‌ها توسط نهادهای جامعه مدنی منفرد شده است • ارتباطات و تبادل گزارش‌ها در کمیته انتخاب قانون اساسی افزایش یافته است 	مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی
				<ul style="list-style-type: none"> • تقاضای دریافت اطلاعات از مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی افزایش یافته است • رسانه‌ها در کنفرانس‌های مطبوعاتی مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی حضور می‌یابند • رسانه‌ها اطلاعات یافت شده در گزارش‌های مکانیزم نظارت از سوی جامعه مدنی را منتشر می‌کنند 	رسانه